

Программистам хорошо знаком термин "пасти котов", что означает попытку управлять хаотическими событиями. Когда-то считалось, что кошки менее умны, чем собаки, потому что их гораздо труднее обучить трюкам. Однако при более полном изучении поведения кошек и собак оказалось, что кошки просто не мотивированы теми же вещами, что и собаки. «Собаки будут упорно трудиться, чтобы заработать похвалу человека, в то время как кошки гораздо больше заинтересованы в получении удовольствия; таким образом, вы можете обучить их делать все что угодно, если сможете сделать это интересным для кошки» [3]. Сравнительное изучение кошек и собак показало, что кора головного мозга кошки, центр рационального мышления, решения проблем и принятия решений, более развит, чем тот же центр у собак, с почти вдвое большим количеством нейронов в гораздо более сложном расположении. Этот факт может объяснить результаты некоторых экспериментов, указывающих на то, что у кошек кратковременная память организована более сложно, чем у собак. Столь же уникально организована долговременная память кошек: в целом информация относительно недолго хранится в долговременном хранилище, но те вещи, которые они запомнят, могут быть восстановлены спустя годы после первоначального обучения. Другими словами, как только они что-то узнают, больше никогда не забывают об этом. Характерное для кошек почти постоянное состояние альфа-режима коры головного мозга, как полагают, указывает на сенситивное и интуитивное мышление, аналогично такому же проявлению сенситивного и интуитивного мышления у людей и других животных.

Это позволяет сделать заключение о том, что уже хорошо проверенные способы обучения *game-based training*, *video-based learning*, *microlearning*, *gamification* и др. могут оказаться не такой уж универсальной мотивацией, как всегда казалось. «Такие заявления, как “мы все хотим двигаться вверх в организации”, могут оттолкнуть сотрудников, которые не мотивированы продвижением и ростом, но ищут удовольствия на рабочем месте» [3].

Иными словами, трудно пасти стадо кошек [4], т.е. управлять хаотическими событиями, в нашем случае, заинтересовать всех студентов с такими разными когнитивными установками, но можно помочь им быть самими собой в процессе обучения. Так как учащиеся редко совпадают по стилю предпочтительного способа обучения, то желательно создавать курсы с возможностью самостоятельного поиска ресурсов, соответствующих их предпочтениям в стиле обучения. И настройка учебного курса в указанном ключе – отличный

способ помочь учащимся в этом. Если учащиеся будут играть активную роль в выборе контента, который они могут задействовать и запомнить, это позволит сбалансировать программу обучения на основе компетентности и программы развития «мышления роста» (согласно Кэрол Дуэк).

Вывод. Одним из способов применения различных стилей обучения в рамках электронного курса является разработка широкого спектра ресурсов электронного обучения и наличия возможности доступа учащегося к разнообразному содержанию изучаемого материала в соответствии с его собственным стилем обучения.

Список литературы

1. Virtual Reality Training Trends Worldwide — Режим доступа: <http://www.elearninglearning.com/edition/daily-corporate-elearning-text-to-speech-2018-10-26?open-article-id=9128386&article-title=virtual-reality-training-trends-worldwide&blog-domain=indusgeeks.com&blog-title=indusgeeks>
2. The Science of eLearning: Understanding How Learners Engage with Content. – Режим доступа: <https://blog.lambdasolutions.net/science-of-elearning-understanding-how-learners-engage-with-content>. – Posted by Lambda Solutions on Oct 26, 2018.
3. How to Think Like a Cat – Режим доступа: <https://learningtogo.info/2018/10/28/how-to-think-like-a-cat>
4. Как пасти кошек. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=RV1LU-nqYrU>

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

Малько О. Д., Шароватова О. П.

*Національний університет цивільного захисту України
Харків, вул. Чернишевська, 94, тел. 707-34-57
e-mail: opteb@nuczu.edu.ua*

Згідно з Законом України «Про освіту» (ст.6), Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Стратегічні напрями розвитку освіти) одним з пріоритетів освіти в Україні є формування культури здорового способу життя і безпечного освітнього середовища шляхом прищеплення навичок безпечного

типу поведінки та готовності до дій в небезпечних і надзвичайних ситуаціях тим, хто навчається. Вирішення зазначених завдань у Національному університеті цивільного захисту України (далі по тексту НУЦЗУ) здійснюється в процесі вивчення навчальної дисципліни «Культура безпеки»

Будучі невід'ємною складовою загальнолюдської культури, культура безпеки є системою діалектично взаємодіючих елементів: стосунків та мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності. Культура безпеки як компонент змісту освіти включає систему знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток у здобувачів вищої освіти готовності до профілактики і мінімізації шкідливих і небезпечних чинників, використання соціальних чинників безпеки, формування у них власної думки, що спирається на певні факти. Головними методами і засобами дії з метою формування культури безпеки є: підвищення знань в області безпеки життєдіяльності, розвиток уміння орієнтуватися в інформації, формування моральних представлень індивіда, облік психологічних особливостей, що дозволить надалі обмежити кількість загроз і ризиків [1]. Виходячи з наведеного, створення умов сприяючих формуванню культури безпеки у тих, які навчаються, є одним з важливих завдань сучасної вищої освіти. При цьому важливим напрямом формування культури безпеки у студентів та курсантів є впровадження інтерактивних форм навчання, які уже зайняли чільне місце у навчальному процесі кафедри охорони праці та техногенної безпеки НУЦЗУ.

Інтерактивне навчання є спеціальною формою організації пізнавальної діяльності, що припускає активну участь у навчальному процесі усіх студентів та курсантів, без виключення, та їх взаємодію не лише з викладачем, але і між собою. Таким чином, в ході спільної діяльності створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, рівністю учасників, накопиченням спільного знання, можливістю взаємної оцінки і контролю. Викладач веде тих, які навчаються, до самостійного пошуку, створюючи умови для їх ініціативи [2]. Мета використання інтерактивних методів на кафедрі полягає в реалізації когнітивного і творчого потенціалу студентів та курсантів, створенні умов навчання, при яких вони відчують свою успішність та інтелектуальну спроможність.

Впровадження інтерактивних форм навчання в процес вивчення дисципліни «Культура безпеки» дозволяє вирішувати низку дидактичних і виховних завдань:

- активізацію у студентів пізнавального інтересу до дисципліни;
- ефективне засвоєння навчального матеріалу;
- пошук студентами та курсантами варіантів рішення поставлених навчальних завдань та формування здатності самостійно приймати рішення;
- прищеплення у студентів та курсантів життєвих і професійних навичок;
- навчання роботі в команді: прояв толерантності до різних точок зору, повагу прав кожного на свободу слова.

Використання інтерактивних методів в процесі викладання дисципліни «Культура безпеки», окрім вищезазначених завдань, дозволяє вирішувати завдання формування загальнокультурних компетенцій у здобувачів вищої освіти. Загальнокультурні компетенції охоплюють культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності. До складу загальнокультурних компетенцій входять[3]:

- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої і колективної безпеки в межах своїх повноважень
- знання основних небезпек і надзвичайних ситуацій, сценаріїв можливого розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;
- здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку небезпек та надзвичайних ситуацій, особистого захисту та персоналу, матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення .

При викладанні дисципліни найбільшого розповсюдження на кафедрі набула «лекція-візуалізація». В даному типі лекції передача викладачем інформації студентам супроводжується показом різних рисунків, структурно-логічних схем, опорних конспектів, діаграм і таке ін. за допомогою ТЗН і ЕОМ (слайди, відеозаписи, дисплеї). Практика показала, що засвоєння інформації, досить складної для сприйняття в ході традиційної лекції, здійснюється набагато ефективніше, у разі її візуалізації за допомогою мультимедійних технологій.

Заслужує уваги проведення лекції «прес-конференції». Викладач пропонує студентам письмово, протягом декількох хвилин, задати йому питання за оголошеною темою лекції. Потім, протягом 3-5 хвилин, викладач систематизує ці питання і починає розкривати положення лекції, включаючи відповіді на поставлені запитання в її зміст. Застосування такого інтерактивного методу суттєво активізує пізнавальну діяльність студентів і курсантів.

У розділі «Небезпеки у навколишньому середовищі» проводиться практичне зайняття за темою «Природні небезпеки і захист від впливу» у формі ділової гри. Основні завдання гри: підвищення інтересу до проблеми природних небезпек, визначення ефективних способів і засобів захисту населення від їх впливу, розвиток системного мислення, необхідного для розуміння глобальних взаємозв'язків між різними аспектами людської діяльності і змінами, що відбуваються у природі; розвиток навичок дискусії і уміння відстоювати свою точку зору. Доповідачі на заняття призначаються, за власним бажанням, заздалегідь. Гра проводиться викладачем, який завчасно знайомить студентів з її сценарієм, роздає домашні завдання, тобто ролі кожному учасникові гри. При проведенні гри, викладач не повинен втручатися в її хід – він тільки допомагає дотримуватися основного сценарію і підтримує дисципліну. За результатами впровадження методу ділової гри у процес вивчення дисципліни було встановлено, що при цьому активізується заняття, стимулюється творчий потенціал студентів та курсантів, підвищується ефективність процесу розуміння, засвоєння і застосування знань.

Семінар за темою «Небезпеки у навколишньому середовищі і фактори їх впливу» проводиться у формі аналізу конкретних ситуацій. Під конкретною ситуацією розуміється будь-яка небезпечна подія, яка мотивує пошук рішень щодо виходу з неї. На етапі підготовки до заняття, для отримання такої інформації, використовуються засоби масової інформації, а також інтернет-джерела, що містять конкретні приклади зазначених подій. При цьому завдання відбору матеріалу відповідної тематики може бути покладене як на викладача, так і на студентів. Така форма проведення заняття дозволяє вирішувати завдання когнітивного, креативного і комунікативного розвитку тих, які навчаються.

Таким чином, використання інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки» сприяє підвищенню ефективності занять і засвоєння навчального матеріалу, активіза-